

Doorbraak van het liberalisme

Na de definitieve nederlaag van Napoleon te Waterloo en zijn verbanning naar St. Helena, werd het absolutistische koningschap in Frankrijk in ere hersteld. Weerom kwam de Bourbondynastie aan de macht met Lodewijk XVIII en Karel X. In juni 1830 brak er te Parijs opnieuw een revolutie uit, waardoor de burgerkoning Lodewijk-Filips van Orleans aan het bewind kwam. Aanvankelijk was

deze koning zeer liberaal gezind, maar mettertijd werd hij meer en meer autoritair. Van 1830 tot 1848 had Lodewijk-Filips de macht in handen en tijdens de laatste jaren van zijn regering (1840-1848) was de historicus Guizot zijn belangrijkste minister. Zijn politiek was er echter vooral op gericht de burgerij te bevoordelen. Bovendien was door de toenemende industrialisering het stedelijk

proletariaat sterk aangegroeid. Dit proletariaat wilde zijn belangen behartigd zien en protesteerde tegen het stakingsverbod, tegen het verbod van coalities en samenstellingen. Guizot had immers aan de oppositiepartij, geleid door Adolphe Thiers, verboden meetings te houden. Nu ging de oppositie, in navolging van Groot-Brittannië, reformbanketten inrichten als propagandamiddel voor het verkrijgen van meer liberale hervormingen, o.a. voor de hervorming van het kiesrecht. Voor het eerste banket had de regering haar toestemming gegeven, maar ze verbood het grote reformbanket, dat op 22 februari als bekroning van alle vorige zou worden gehouden in het 12e arrondissement van Parijs. Ondanks het verbod, verzamelde zich toch een grote menigte, vooral arbeiders en studenten, op de afgesproken plaats. De Nationale Wacht werd opgeroepen om de orde te handhaven, maar toonde zich solidair met de betogers. Het kwam zelfs tot botsingen met de troepen die de regering trouw waren gebleven. Toen de onrust bleef duren, moest Lodewijk-Filips, onder druk van de Nationale Wacht en van zijn onmiddellijke omgeving, de door het volk gehate Guizot uit zijn ambt ontslaan. Dit gebeurde op 23 februari 1848 rond het middaguur. Dezelfde dag poogden de manifestanten rond 9 u. 's avonds het ministerie van Buitenlandse Zaken te bestormen. Een bataljon van het 14e linieregiment was echter opgesteld ter hoogte van de rue des Capucines om het gebouw te beschermen. De troepen vuurden schoten af. Er vielen 35 doden en 50 mensen werden gewond. De massa laadde de doden op een platte wagen en bij toortslicht trok deze zogenaamde "Promenade des Cadavres" door Parijs en eiste de massa de troonsafstand van Lodewijk-Filips. Onmiddellijk werden er nu in de volkswijken

barricade - opstand

voorbereidingen getroffen voor een grote opstand. De Nationale Wacht bleef het volk steunen en reeds de volgende dag, op 24 februari, werden de gevechten hervat. Adolphe Thiers, die nu minister-president was, trok zich terug en Lodewijk-Filips deed afstand van de troon ten gunste van zijn kleinzoon, de graaf van Parijs, die toen slechts tien jaar oud was. Enige dagen later vluchtte Lodewijk-Filips naar Engeland.

Van bij het begin kon men in de revolutie van 1848 zeer duidelijk twee groepen onderscheiden: enerzijds de burgers die nu, in vergelijking met de burgerij die tijdens de regering van Lodewijk-Filips de heersende klasse had gevormd, wel zeer revolutionair waren ingesteld, en anderzijds het gewone volk, dat werkelijk erg radikaal was in zijn eisen. Met de invoering van een politieke democratie alleen namen zij geen genoegen, zij eisten tevens de democratisering van de sociale en economische instellingen. Bij deze uiterst radicalen bevonden zich vele socialisten.

Daar de opvolger van Lodewijk-Filips slechts tien jaar was, moest er over de regeling van het regentschap worden beraadslaagd. Deze beraadslaging vond plaats in de Kamer op 24 februari. Tijdens de besprekingen drong een groep burgerlijke revolutionairen de vergaderzaal binnen en dwong de

Na Napoleon werd het absolutistisch koningschap in Frankrijk hersteld. Dit was echter slechts van korte duur, want reeds in 1830 kwam de burgerkoning Lodewijk-Filips aan de macht. Zijn minister Guizot begunstigde vooral de burgerij en hield weinig rekening met het steeds aangroeiende proletariaat. De ontevredenheid van de arbeiders deed in 1848 in vele landen liberale revoluties uitbreken.

instelling van een Voorlopig Bewind af. Leden van dit Voorlopig Bewind werden onder meer Lamartine, Arago en Ledru-Rollin. Het redactie bureau van het radicale blad "La Réforme" had echter een andere kandidatenlijst opgesteld met, onder andere, Louis Blanc en de arbeider Albert. Beide groepen van kandidaten baanden zich een weg naar het stadhuis. Lamartine en zijn vrienden kwamen het eerst toe, maar namen na enige aarzeling, ook de anderen in het Voorlopig Bewind op. De avond van 24 februari 1848 werd de Franse Republiek uitgeroepen. Het revolutionaire volk beheerste de toestand; van een georganiseerd proletariaat was er echter in die periode nog geen sprake. De volgende dag kondigde de Republiek het recht op arbeid af, op 26 februari werden de "ateliers nationaux" (nationale werkplaatsen) opgericht en op 28 februari werd de zogenaamde Commission du Luxembourg, onder leiding van Louis Blanc, ingesteld. Deze commissie had de opdracht een oplossing te zoeken voor de arbeidersproblemen van het ogenblik.

De geestdrift voor de revolutie was echter vlug geluwd en het socialisme verwierf meer en meer aanhangers. Tevens bood de slechte economische toestand in het land het volk geen gelegenheid tot rustig politiek overleg. De gematigde burgerlijke groepen kregen dan ook geleidelijk de overhand. Bij de verkiezingen voor de Nationale Vergadering, die op 23 april werden gehouden, boekten de gematigde groepen veel succes. Op 15 mei kwam het opnieuw tot een arbeidersopstand, die bijna op een staatsgreep uitliep. Ook in juni greep nog een oproer plaats, maar die werd door generaal Cavaignac op bloedige wijze onderdrukt. Eindelijk waren de krachten van de februariomwenteling uitgevierd. Weldra zou Napoleon III de teugels in handen nemen.

De revolutie van februari 1848 vond in bijna alle landen van Europa haar weerslag. Revoluties braken overal uit en grondwettelijke en liberaal-burgerlijke hervormingen grepen in vele landen plaats, onder meer in Denemarken, Duitsland, Italië, de Nederlanden en in de Donaumonarchie.